

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 czerwca 2016r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Mikołaj Tomaszewski
Sędziowie:	SSA Mariola Głowacka SSA Bogdan Wysocki (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sąd. Katarzyna Kaczmarek

po rozpoznaniu w dniu 7 czerwca 2016r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) sp. z o.o. z siedzibą w L.

przeciwko **1. Zakłady (...) sp. z o.o. z siedzibą w K.;**

2. (...) sp. z o.o. z siedzibą w P.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego Zakłady (...) sp. z o.o. z siedzibą w K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 27 stycznia 2015r., sygn. akt IX GC 439/14

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1, w tym także na korzyść pozwanego (...) sp. z o.o. z siedzibą w P., w ten sposób, że zasądzoną tam od pozwanych na rzecz powoda należność obniża do kwoty 500.232,31 zł (pięćset tysięcy dwieście trzydzieści dwa złote trzydzieści jeden groszy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 26 lutego 2014r. do dnia zapłaty, a w pozostałej części powództwo oddala;

II. w pozostałej części apelację oddala;

III. zasądza od pozwanego Zakłady (...) sp. z o.o. z siedzibą w K. na rzecz powoda kwotę 3.600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem zwrotu części kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;

IV. nakazuje ściągnąć od powoda na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Poznaniu) kwotę 12.506 zł (dwanaście tysięcy pięćset sześć złotych) tytułem części opłaty od apelacji, od której skarżący został zwolniony.

UZASADNIENIE

Powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w L. wniósł pozew o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym i orzeczenie nim, że **pozwani Zakłady (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. oraz (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w P.** mają zapłacić na rzecz powoda kwotę 750.348,47 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, z tym, że zapłata przez jednego z pozwanych zwalnia od tej zapłaty drugiego z pozwanych oraz z zaznaczeniem, że odpowiedzialność pozwanego (...) sp. z o.o. w P. ograniczona jest do wysokości ustanowionej hipoteki umownej łącznej kaucyjnej tj. do kwoty 1.500.000 zł każdej z ustanowionych hipotek i prawo prowadzenia egzekucji wobec pozwanej (...) sp. z o.o. w P. ograniczone jest do nieruchomości położonych:

a) w miejscowości K., składającej się z działek nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Lesznie XIV Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w R. prowadzi księgę wieczystą nr KW (...), obciążonej hipoteką umowną łączną kaucyjną do kwoty 1.500.000 zł,

b) w miejscowości K., składającej się z działki nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Lesznie XIV Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w R. prowadzi księgę wieczystą nr KW (...), obciążonej hipoteką umowną łączną kaucyjną do kwoty 1.500.000 zł,

c) w miejscowości K., składającej się z działek nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Lesznie XIV Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w R. prowadzi księgę wieczystą nr KW (...), obciążonej hipoteką umowną łączną kaucyjną do kwoty 1.500.000 zł

d) miejscowości K., składającej się z działek nr (...) dla której Sąd Rejonowy w Lesznie XIV Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w R. prowadzi księgę wieczystą nr KW (...), obciążonej hipoteką umowną łączną kaucyjną do kwoty 1.500.000 zł,

oraz o zasądzenie solidarnie od pozwanych na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 14.400 zł z uwzględnieniem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym w dniu 8 kwietnia 2014r. Sąd Okręgowy orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

Od powyższego nakazu zapłaty sprzeciw wnieśli obaj pozwani wnosząc o oddalenie powództwa w całości.

Wyrokiem z dnia 27 stycznia 2015 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu zasądził od pozwanych na rzecz powoda kwotę 750.348,47 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 lutego 2014 r. do dnia zapłaty, z tym, że zapłata wskazanej kwoty przez jednego z pozwanych zwalnia z zapłaty drugiego pozwanego zastrzegając, że pozwanemu (...) Sp. z o.o. w P. przysługuje prawo do powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczoną odpowiedzialność do wysokości ustanowionej hipoteki umownej łącznej kaucyjnej tj. do kwoty 1.500.000 zł każdej z ustanowionej hipotek na nieruchomościach położonych w:

- **miejscowości K. składającej się z działek o numerach (...) dla której Sąd Rejonowy w Lesznie zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w R. prowadzi księgę wieczystą o numerze KW (...) obciążonej hipoteką umowną łączną kaucyjną do kwoty 1.500.000 zł,**
- **miejscowości K. składającej się z działki o numerze (...) dla której Sąd Rejonowy w Lesznie zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w R. prowadzi księgę wieczystą o numerze KW (...) obciążonej hipoteką umowną łączną kaucyjną do kwoty 1.500.000 zł,**

- **miejsowości K. składającej się z działek o numerze (...) dla której Sąd Rejonowy w Lesznie zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w R. prowadzi księgę wieczystą o numerze KW (...) obciążonej hipoteką umowną łączną kaucyjną do kwoty 1.500.000 zł,**
- **miejsowości K. składającej się z działek o numerze (...) dla której Sąd Rejonowy w Lesznie zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w R. prowadzi księgę wieczystą o numerze KW (...) obciążonej hipoteką umowną łączną kaucyjną do kwoty 1.500.000 zł (pkt 1),**

zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 16.597 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 7.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 2).

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia i wnioski.

13 października 2009 r. pomiędzy Z. P. prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą Wytwórnia (...) z siedzibą w L. (zwanym Inwestorem), a G. W. działającym jako pełnomocnik w imieniu Zakłady (...) sp. z o.o. i (...) sp. z o.o. A. L., Ł. L. i M. W. (dotychczasowymi współnikami) zostało zawarte porozumienie, na podstawie którego strony wyraziły zgodę na ustanowienie nowych zabezpieczeń zaciągniętych kredytów w przypadku, gdy bank kredytujący pozwanego ad. 1 wystąpi z takim żądaniem, przy czym ustanowienie takich zabezpieczeń miało nastąpić w taki sposób, że na dotychczasowych współnikach oraz na inwestorze ciążyć miała odpowiedzialność z tytułu zabezpieczenia odpowiednio do wysokości posiadanych przez dotychczasowych współników i inwestora udziałów. Ponadto w tym dniu wyżej wymienione strony podpisały inne porozumienie, w którym ustaliły, że ich intencją jest, by Z. P. posiadający 10 udziałów stanowiących 0,0125% w kapitale zakładowym Zakładów (...) sp. z o.o. stał się właścicielem 60% w kapitale zakładowym Zakładów (...) sp. z o.o.

2 czerwca 2010 r. Zakłady (...) sp. z o.o. w K. zawarła z Bankiem (...) S.A. w W. (dalej jako (...) S.A" lub „bank”.) umowę nr (...) kredytu obrotowego w rachunku bieżącym.

Na podstawie umowy (...) S.A. udzielił pozwanemu ad. 1 kredytu obrotowego w rachunku bieżącym do kwoty 1.000.000 zł na okres od 7 czerwca 2010 r. do 31 grudnia 2010 r. z przeznaczeniem na finansowanie bieżącej działalności gospodarczej pozwanego ad 2. Warunkiem postawienia kredytu do dyspozycji pozwanego ad 2 było:

- ustanowienie prawnego zabezpieczenia spłaty kredytu w formie przewłaszczenia linii technologicznej i patroszenia drobiu wraz z cesją praw z polisy ubezpieczeniowej,
- przedłożenie w banku opłaconych i opatrzonych prezentatami Sądu Rejonowego w Rawiczu wniosków o wpis hipoteki łącznej kaucyjnej na rzecz banku na nieruchomościach stanowiących zabezpieczenie hipoteczne kredytu,
- przedłożenie opłaconego wniosku o ustanowienie sądowego zastawu rejestrowego na linii technologicznej uboju i patroszenia drobiu,
- przedłożenie poręczenia według prawa cywilnego przez Wytwórnię (...), A. L., Ł. L. i M. W. oraz ich współmałżonków,
- zapłacenie należnych prowizji,
- przedstawienie zaświadczeń z (...) i Urzędu (...) o braku zaległości oraz z banku (...) o prawidłowej obsłudze.

W § 6 strony umowy uzgodniły sposoby zabezpieczenia kredytu, którymi miały być:

- hipoteka kaucyjna łączna do kwoty 1.500.000 zł na nieruchomości położonej w K., gm. M., zapisanej w KW nr (...), nr (...), nr (...), nr (...) prowadzonych przez Sąd Rejonowy Wydział Ksiąg Wieczystych w R.,

2. sądowy zastaw rejestrowy na linii technologicznej uboju i patroszenia drobiu na wartość 2.432.000 zł wraz z cesją praw z polisy ubezpieczeniowej,
3. przewłaszczenie co do tożsamości linii technologicznej uboju i patroszenia drobiu o wartości 2.432.000 zł wraz z cesją praw z polisy ubezpieczeniowej na okres przejściowy do czasu uprawomocnienia się wpisów hipotecznych i ustanowienia zastawu rejestrowego,
4. poręczenie według prawa cywilnego przez Wytwórnię (...), A. L., Ł. L. i M. W. oraz wyrażenie zgody przez małżonkę poręczyciela Z. P..

2 czerwca 2010 r. Ł. L., jako właściciel nieruchomości położonych w miejscowości K., dla których prowadzone były następujące księgi wieczyste KW nr (...), KW (...), (...) oraz M. W. i G. W., jako właściciele nieruchomości położonej w miejscowości M., dla której prowadzona była księga wieczysta nr KW (...) złożyli oświadczenie o ustanowieniu na wyżej wymienionych nieruchomościach hipoteki łącznej kaucyjnej do kwoty 1.500.000 zł na rzecz Banku (...) S.A., celem zabezpieczenia spłaty wierzytelności (...) S.A. z tytułu zawartej przez ten bank z Zakładami (...) sp. z o.o. w K. umowy kredytu nr (...) z dnia 2 czerwca 2010 r.

W księdze wieczystej nr KW (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Lesznie Zamiejskowy Wydział Ksiąg wieczystych z siedzibą w R. dla nieruchomości położonej w miejscowości K., składającej się z działek o następujących numerach(...)wpisana została ustanowiona przez Ł. L. hipoteka łączna kaucyjna.

Obecnie właścicielem wyżej wymienionej nieruchomości jest pozwany ad. 2.

W księdze wieczystej nr KW (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Lesznie Zamiejskowy Wydział Ksiąg wieczystych z siedzibą w R. dla nieruchomości położonej w miejscowości K., składającej się z działki o numerze (...) wpisana została ustanowiona przez Ł. L. hipoteka łączna kaucyjna.

Obecnie właścicielem wyżej wymienionej nieruchomości jest pozwany ad. 2.

W księdze wieczystej nr KW (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Lesznie Zamiejskowy Wydział Ksiąg wieczystych z siedzibą w R. dla nieruchomości położonej w miejscowości K., składającej się z działek o następujących numerach (...) wpisana została ustanowiona przez Ł. L. hipoteka łączna kaucyjna.

Obecnie właścicielem wyżej wymienionej nieruchomości jest pozwany ad. 2.

W księdze wieczystej nr KW (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Lesznie Zamiejskowy Wydział Ksiąg wieczystych z siedzibą w R. dla nieruchomości położonej w miejscowości M., składającej się z działek o następujących numerach (...)oraz (...)wpisana została ustanowiona przez M. i G. W. hipoteka łączna kaucyjna.

Obecnie właścicielem wyżej wymienionej nieruchomości jest pozwany ad 2.

Aneks nr (...) do umowy kredytowej nr (...) zawartym w dniu 19 grudnia 2011 r. pomiędzy bankiem, a pozwanym ad. 2 wyżej wymienione podmioty przedłużyły okres spłaty kredytu do dnia 28 listopada 2012 r.

Z kolei aneksem nr (...) pozwany ad. 1 i bank zmniejszyli kwotę kredytu do 760.000 zł.

Aneks nr (...) z dnia 27 grudnia 2012 r. do ww. umowy kredytowej pozwany i bank przedłużyli okres spłaty kredytu do dnia 11 stycznia 2013 r.

W związku ze złą sytuacją finansową pozwanego ad. 1 bank, aby wyrazić zgodę na przedłużenie spłaty kredytu zażądał od pozwanego ad. 1 przedstawienia planu restrukturyzacji, a ponadto, aby powód oraz Zakłady (...) sp. z o.o. przystąpiły do długu pozwanego ad. 1 wynikającego z ww. umowy kredytowej.

W konsekwencji powyższego, w dniu 10 stycznia 2013 r. powód przystąpił do długu pozwanego ad. 1 wynikającego z umowy kredytowej nr (...). W rezultacie powyższego 10 stycznia 2013 r. Bank (...) S.A. w W. zawarł z pozwanym ad. 1 (jako kredytobiorcą) oraz Zakładami (...) sp. z o.o. oraz powodem (jako kredytobiorcami przystępującymi do długu) aneks nr (...) do umowy nr (...). W dokumencie tym zawierające go podmioty przedłużyły okres kredytowania do dnia 29 listopada 2013 r.

W związku z powyższym aneksem w dniu 10 stycznia 2013 r. Ł. L. oraz M. i G. W. zmienili treść oświadczenia z dnia 2 czerwca 2010 r. o ustanowieniu hipoteki kaucyjnej, wskazując, że termin ostatecznej zapłaty wierzytelności zabezpieczonej hipoteką ustalony został na dzień 29 listopada 2013 r.

Po zawarciu aneksu nr (...) oraz po przystąpieniu przez powoda do długu pozwany ad. 1 nie podjął działań restrukturyzacyjnych, a ponadto złożył do sądu wnioski o ogłoszenie swojej upadłości.

Mając powyższe na uwadze powód zwrócił się do banku z wnioskiem o zwolnienie go z długu w zamian za poręczenie spłaty zobowiązania pozwanego ad. 1 tj. o przywrócenie stanu sprzed 10 stycznia 2013 r.

W konsekwencji w dniu 22 lutego 2013 r. powód zawarł z Bankiem (...) S.A. w W. umowę zwolnienia z długu. Na podstawie powyższego dokumentu bank zwolnił powoda z zobowiązania wynikającego z zawartej w dniu 10 stycznia 2013 r. umowy przystąpienia do długu wynikającego z kredytu udzielonego Zakładom (...) sp. z o.o. na podstawie umowy kredytu nr (...). W zamian za powyższe zwolnienie powód zobowiązał się niezwłocznie udzielić poręczenia za zobowiązania pozwanego ad. 1 wynikające ze wspomnianej umowy kredytowej.

W związku z powyższym, również 22 lutego 2013 r., powód zawarł z bankiem (...) S.A. umowę poręczenia, na mocy której udzielił bankowi poręczenia za zobowiązania pozwanego ad. 1 z tytułu umowy kredytu nr (...).

Stosownie do treści § 2 omawianej umowy, poręczenie udzielone przez powoda obejmowała również zobowiązania z tytułu odsetek, należnych opłat i prowizji oraz wszelkich kosztów dochodzenia roszczeń z tego tytułu: istniejących w chwili udzielenia poręczenia oraz mogących powstać w przyszłości do wysokości 500.000 zł, na wypadek gdyby pozwany ad. 1 nie wykonał w całości lub w części tych zobowiązań w terminie oznaczonym w umowie kredytu lub w oświadczeniu banku o wypowiedzeniu umowy kredytu.

Po zawarciu powyższych umów bank wypowiedział pozwanemu ad. 1 zawartą 2 czerwca 2010 r. umowę kredytową o kredyt obrotowy w rachunku bieżącym i wezwał go do zwrotu kwoty dzielonego kredytu.

Z uwagi na nieuregulowanie należności przez pozwanego ad. 1 bank wezwał do spłaty poręczycieli.

Pismem z dnia 4 marca 2013 r. Bank (...) S.A. w W. wezwał powoda, jako poręczyciela na podstawie umów poręczenia z dnia 22 marca 2013 r. oraz 29 czerwca 2012 r. za dług Zakładów (...) sp. z o.o. w K. z tytułu umowy kredytowej nr (...) z dnia 2 czerwca 2010 r. wraz z późniejszymi zmianami, do zapłaty kwoty 744.433,03 zł w terminie 7 dni od doręczenia wezwania.

W wiadomości mailowej z dnia 28 marca 2013 r. pracownik banku (...) poinformował powoda, że do spłaty z tytułu poręczenia za zobowiązania pozwanego ad. 1 z tytułu umowy o kredyt w rachunku bieżącym na dzień 29 marca 2013 r. była kwota 750.624,62 zł.

W odpowiedzi na powyższe wezwania, powód w dniu 29 marca 2013 r. zapłacił (...) S.A. w W. kwotę 750.624,62 zł. W związku z błędnie naliczonym zadłużeniem, bank zwrócił powodowi kwotę 276,15 zł, wobec powyższego powód, jako poręczyciel zapłacił zobowiązanie pozwanego ad. 1 wobec banku w wysokości 750.348,47 zł.

Pismem z dnia 14 stycznia 2014 r. powód zawiadomił pozwanego ad. 1, że w dniu 29 marca 2013 r., na podstawie umowy poręczenia z dnia 22 lutego 2013 r., dokonał zapłaty zadłużenia pozwanego ad. 1 wynikającego z umowy o kredyt obrotowy w rachunku bieżącym nr (...) w kwocie 750.348,47 zł.

Ponadto w piśmie tym powód wezwał pozwanego ad. 1 do zapłaty wyżej wskazanej kwoty w terminie do 21 stycznia 2014 r.

Powyższe pismo zostało pozwanemu ad. 1 doręczone w dniu 30 stycznia 2014 r.

Pismem z dnia 21 stycznia 2014 r. powód wypowiedział pozwanemu ad. 2 wierzytelność hipoteczną w kwocie 750.348,47 zł oraz wezwał go do zapłaty tej kwoty w terminie do dnia 28 stycznia 2014 r. Wezwanie to pozwany ad. 2 odebrał 23 stycznia 2014 r.

W ocenie Sądu Okręgowego w świetle dokonanych ustaleń faktycznych powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Powód dochodził zapłaty od pozwanych kwoty stanowiącej równowartość kwoty, jaką powód, jako poręczyciel, wypłacił wierzycielowi pozwanego ad. 1 – Bankowi (...) S.A. w W.. Odpowiedzialność względem pozwanych wywodził w stosunku do pozwanego ad. 1 z art. 518 k.c., natomiast odpowiedzialność pozwanego ad. 2 z faktu wejścia w prawa zaspokojonego wierzyciela tj. (...) S.A. w W., któremu przysługiwała hipoteka przymusowa kaucyjna na nieruchomościach stanowiących obecnie własność pozwanego ad. 2.

Pozwany ad. 1 podejmując obronę wskazał, że powód płacąc dług z tytułu umowy kredytowej nr (...) z dnia 2 czerwca 2010 r. nie działał jako poręczyciel, a jako współdłużnik. Pozwany ad. 1 stał na stanowisku, że dokonane przez powoda oraz bank (...) S.A. w dniu 22 lutego 2013 r. zwolnienie z długu oraz zawarta tego dnia umowa poręczenia nie mogła wywołać skutków prawnych, ponieważ na ich dokonane, jako postanowień zmieniających umowę kredytową, niezbędna była zgoda stron umowy kredytowej z dnia 22 lutego 2013 r. Ponadto pozwany ad. 1 podnosił, że wspomniane zwolnienie przez bank powoda z długu uznać należy jako bezskuteczne w świetle art. 373 k.c.

W ocenie Sądu wyżej prezentowane stanowisko pozwanego ad. 1 było bezzasadne. W sprawie brak jest podstaw do przyjęcia, że zawarta przez bank i powoda w dniu 22 lutego 2013 r. umowa zwolnienia długu była bezskuteczna. Co prawda słusznie pozwany ad. 1 zaznaczył, że powód przystępując do długu pozwanego ad. 1 stał się dłużnikiem solidarnym, niemniej jednak brak jest podstaw do uznania, że przy solidarnej odpowiedzialności dłużników nie może mieć miejsca zwolnienie z długu jednego z dłużników.

Do zwolnienia z długu może dojść przez umowę zawartą pomiędzy wierzycielem, a dłużnikiem, na mocy której wierzyciel zwalnia dłużnika z długu, a dłużnik zwolnienie to przyjmuje. W przedmiotowej sprawie niewątpliwie wierzyciel – (...) S.A. w W. zawarł taką umowę z powodem i umowa ta jako skuteczna doprowadziła do zwolnienia powoda z długu, bowiem powód zwolnienie to przyjął. Na uwzględnienie nie zasługuje również zarzut pozwanego ad. 1, że umowa z dnia 22 lutego 2013 r. zwolnienia z długu nie wywołała skutków prawnych, bowiem nie została zawarta w formie aktu notarialnego. Jak słusznie wskazał powód, strony umowy z dnia 22 lutego 2013 r. dokonały konwalidacji braku formy tej czynności poprzez jej wykonanie.

Mając powyższe na uwadze, Sąd uznał, że powód na podstawie umowy z dnia 22 lutego 2013 r. został zwolniony przez wierzyciela z długu wynikającego z umowy kredytowej nr (...).

Ponadto niesłuszne były twierdzenia powoda w przedmiocie nieważności umów z dnia 22 lutego 2013 r. z uwagi na okoliczność, że zmieniają one umowę kredytową z dnia 2 czerwca 2010 r. Umowa zwolnienia z długu zawarta była w zamian za udzielenie przez powoda poręczenia za zobowiązania pozwanego ad. 1., w konsekwencji czego powód zawarł z pozwanym umowę poręczenia i na podstawie tej umowy powód zaspokoił wierzyciela. W rezultacie powód dokonując zapłaty na rzecz (...) S.A. uiścił cudzy (tj. pozwanego ad. 2) dług, a nie swój.

Zaspokojenie wierzyciela przez poręczyciela ma dwa zasadnicze skutki: poręczyciel zostaje zwolniony ze zobowiązania wobec wierzyciela (dłużnik główny również, ale dług główny nie przepada). Poręczyciel wstępuje z mocy ustawy w prawa zaspokojonego wierzyciela.

Mając powyższe na uwadze uznać należało, że wraz z zaspokojeniem wierzytelności banku powód wstąpił w prawa zaspokojonego wierzyciela, w związku z czym przysługuje mu roszczenie zapłaty kwoty w wysokości zapłaty dokonanej przez powoda na rzecz banku od pozwanego ad. 1, który stał się jego dłużnikiem osobistym (art. 518 § 1 k.c.). Ponadto powód nabył prawa wynikające z ustanowionych dla umowy kredytowej z dnia 2 czerwca 2010 r. zabezpieczeń, w tym do hipoteki łącznej kaucyjnej ustanowionej na nieruchomościach wskazanych w pozwie (art. 65 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece). Mając na uwadze, że nieruchomości objęte hipoteką obecnie są własnością pozwanego ad. 2, to podmiot ten stał się dłużnikiem rzeczowym względem powoda.

Wobec tego roszczenie zapłaty przysługuje powodowi zarówno od pozwanego ad. 1, jak i od pozwanego ad. 2, z tym jednak zaznaczeniem, że zobowiązanie tego drugiego ograniczone jest do wysokości ustanowionej hipoteki łącznej kaucyjnej tj. do kwoty 1.500.000 zł, a ponadto egzekucja względem pozwanego ad. 2 ograniczona może być wyłącznie do objętych hipoteką nieruchomości.

Pozwany ad. 2 podejmując obronę wskazał, że porozumieniem zawartym w dniu 13 października 2009 r. poręczyciele uregulowali między sobą zasady ponoszenia ciężaru świadczenia wobec banku i tak każdy z udziałowców zobowiązany był do ponoszenia ewentualnych zobowiązań z tytułu zaciągniętych kredytów do wysokości posiadanych udziałów w spółce. Tym samym, w opinii pozwanego ad. 2 udziałowiec, który spłacił kredyt spółki, posiada jedynie regres wobec pozostałych udziałowców, a nie spółki.

Z powyższymi twierdzeniami pozwanego ad. 2 nie sposób się zgodzić. W pierwszej kolejności podkreślić należy, że powód nie był stroną porozumienia na które powołuje się pozwany ad. 2. Ponadto z treści tego dokumentu nie wynika, aby dotyczył on poręczeń udzielonych w związku z umową kredytową nr (...).

Mając powyższe na uwadze, Sąd uznał roszczenie powoda za zasadne.

O odsetkach ustawowych Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k. c.

Orzekając o kosztach procesu Sąd oparł się na przepisach art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c.

Odrębne Apelacje od wyroku złożyli obaj pozwani zaskarżając go w całości.

W obu środkach zaskarżenia pozwani zarzucali wyrokowi:

- naruszenie prawa materialnego poprzez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 376 § 2 k.c., poprzez błędne przyjęcie, że wszystkie osoby będące poręczycielami muszą być jednocześnie stronami danego porozumienia, które określa stosunek wewnętrzny i tym samym zawarte porozumienia z 13 października 2009 r. nie determinuje roszczenia powoda wobec pozwanych;
- naruszenie prawa materialnego poprzez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 65 § 1 i 2 k.c. w wyniku pominięcia literalnego brzmienia tekstu ugody, skutkującego błędną wykładnią oświadczeń woli stron oraz wadliwym uznaniem pozwanych za osoby, które nie obejmują skutki porozumienia z dnia 13 października 2009 r., gdy udziałowcy Zakładów (...) Sp. z o.o. ustalili niniejszym porozumieniem wzajemny regres w przypadku uregulowania zobowiązania wobec banku;
- naruszenie prawa materialnego poprzez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, wynikające z norm k.s.h. oraz k.c. określające prawa i obowiązki podmiotu, który objął udział w spółce prawa handlowego i błędne ustalenie, że powód nie jest następcą prawnym Z. P. - osoby, która podpisała porozumienie z 13 października 2009 r.
- sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału wskutek naruszenia przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie dokonanie oceny dowodów w sposób niewszerechny, bowiem z pominięciem wszelkich informacji zawartych w dowodach przedłożonych przez pozwanych jak i odrzucenie ich wniosków dowodowych, mających istotne znaczenie dla wyjaśnienia kwestii

następstwa prawnego po zmarłym Z. P. oraz obowiązywania warunków umowy porozumienia z 13 października 2009 r.

- naruszenie norm art. 69 Prawa bankowego poprzez wskazanie, że strony umowy kredytowej nie powinny akceptować wszelkich zmian dotyczących postanowienia umowy kredytowej i tym samym wszelkie zmiany umowy kredytowej dokonane bez akceptacji stron umowy kredytowej ma wobec nich moc wiążącą.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpatrzenia przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Apelacja pozwanego (...) sp. z o.o. została odrzucona prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 17 listopada 2015r.

Powód wniósł o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Ustalenia faktyczne sądu I instancji nie budzą wątpliwości i stąd Sąd Apelacyjny przyjmuje je za podstawę własnego rozstrzygnięcia.

Zostały one poczynione w oparciu o wszechstronne rozważenie całego zebranego w sprawie materiału dowodowego, którego ocena, przeprowadzona w pisemnym uzasadnieniu wyroku, jest pełna, zgodna z zasadami logiki i doświadczenia życiowego.

Ustalenia te nie są w istocie podważane w apelacji, w ramach podniesionego tam zarzutu procesowego (pkt. 4 zarzutów apelacji).

Jego analiza pozwala bowiem na przyjęcie, że intencją skarżącego nie było tu kwestionowanie któregośkolwiek z konkretnych ustaleń sądu, w szczególności dotyczących treści porozumienia z dnia 13 października 2009r., w którym uczestniczył Z. P..

Treść tej czynności była między stronami niesporna, jako że wynikała z niekwestionowanego przez żadną z nich dokumentu pisemnego.

Apelujący jednak zdaje się upatrywać błąd w ustaleniach faktycznych w tym, że sąd nie przeprowadził wykładni oświadczeń woli, wynikających z tego dokumentu, wbrew jego literalnym zapisom, o co wnosili pozwani.

W takim jednak przypadku chodzi nie o sprzeczność ustaleń faktycznych z materiałem dowodowym sprawy, a ewentualnie o naruszenie prawa materialnego, tzn. art. 65§2 kodeksu cywilnego.

Z kolei na obecnym etapie postępowania skarżący nie może już powoływać się na pominięcie zgłoszonych przez niego w sprzecznie od nakazu zapłaty osobowych środków dowodowych, mających służyć wykazaniu związania powoda treścią omawianego porozumienia.

Wnioski dowodowe w tym zakresie zostały przez sąd I instancji oddalone postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 9 października 2014r. (k. 236).

Obecny na rozprawie przedstawiciel pozwanego nie zgłosił zastrzeżenia co do prawidłowości tej decyzji sądu, w związku z czym pozwany utracił możliwość powoływania się na tego rodzaju hipotetyczne uchybienie procesowe sądu w dalszym toku postępowania, z uwagi na treść przepisu art. 162 zd. 2 kpc.

Wymaga przy tym podkreślenia, że pozwani wraz z doręczeniem im nakazu zapłaty zostali przez sąd pouczeni o treści art. 162 kpc, obowiązku zgłaszania do protokołu zastrzeżeń co do uchybienia przez sąd przepisom postępowania oraz skutkach zaniechań w tym zakresie (k.179).

Niezależnie od tego, z przyczyn, o których będzie mowa dalej, treść przedmiotowego porozumienia z dnia 13 października 2009r. pozostaje bez istotnego wpływu na wynik sporu.

W świetle prawidłowo ustalonego przez Sąd Okręgowy stanu faktycznego apelację pozwanego należy uznać w części za uzasadnioną.

Doszło bowiem do niewłaściwego zastosowania w realiach sprawy przepisów regulujących wzajemne rozliczenia współdłużników solidarnych, w szczególności art. 373 kc oraz art. 376 § 1 kc.

Nie ulega wątpliwości, że wskutek przystąpienia przez powoda do długu kredytowego na podstawie aneksu z dnia 10 stycznia 2011r. stał się on **dłużnikiem solidarnym** z umowy kredytowej nr (...) z dnia 2 czerwca 2010r., wspólnie m.in. z pozwanym Zakłady (...) sp. z o.o., jako głównym kredytobiorcą i beneficjentem tej umowy (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 12 października 2001r. w spr. V CKN 500/00, OSNC, z 7-8 z 2002r., poz. 90 oraz z dnia 23 kwietnia 2009r. w spr. IV CSK 558/08, LEX nr 512966).

W stosunku do kredytodawcy status dłużnika powód utracił na skutek zwolnienia go z długu na podstawie umowy zawartej z wierzycielem w dniu 22 lutego 2013r. (art. 508 kc).

Niemniej, zwolnienie powoda z długu, stosownie do treści art. 373 kc, nie miało skutków względem pozostałych współdłużników solidarnych, przede wszystkim w tym sensie, że nie pozbawiało ich prawa regresu, o jakim mowa w przepisie art. 376 § 1 kc.

Z kolei, po następnym udzieleniu przez powoda poręczenia spłaty przedmiotowego kredytu, i po jego spłacie na podstawie tego stosunku prawnego, wstąpił on ex lege we wszystkie prawa wierzycielskiego banku na podstawie art. 518 § 1 pkt. 1) kc.

Dodać należy, że subrogacja ta obejmowała także przejęcie wszystkich praw akcesoryjnych, służących zabezpieczeniu wierzytelności, w tym, jak w rozpoznawanej sprawie, zabezpieczenia hipoteką na nieruchomości należącej do współpozwanego (...) sp. z o.o. (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 1998r. w spr. II CKN 864/97, LEX nr 50752, G. Kozieł, Komentarz do art. 518 kodeksu cywilnego, Lex Omega).

Powstała zatem specyficzna sytuacja, w której z jednej strony powód nabył wobec pozwanego wszystkie uprawnienia wierzyciela głównego, w tym prawo dochodzenia od niego całego długu, z drugiej zaś strony, w relacjach z pozwanym pozostał współdłużnikiem solidarnym, obciążonym m.in. obowiązkiem rozliczenia się w przypadku spłaty długu na zasadach z art. 376 kc.

Nastąpiła w ten sposób swoista konfuzja, polegająca na zlaniu się praw wierzyciela i współdłużnika.

Prawa i obowiązki stąd wynikające powinny zatem ulec skompensowaniu w ten sposób, że należną powodowi wierzytelność należy umniejszyć o taką jej część, jaką powód musiałby, w przypadku spłaty wierzyciela przez pozwanego, zwrócić mu na zasadach wynikających z art. 376 § 1 kc.

Tylko w takiej sytuacji zachowana bowiem zostaje stabilizacja relacji między współdłużnikami solidarnymi, wynikająca z przepisu art. 373 kc.

Natomiast nie do zaakceptowania w realiach sporu, jako nieracjonalna i sprzeczna z zasadami ekonomiki obrotu prawnego, była wykładnia omawianych uregulowań, przeprowadzona przez sąd I instancji, w świetle której pozwany mógłby dochodzić umniejszenia w ten sposób swojego zobowiązania dopiero po spłacie do rąk powoda całego zadłużenia.

Skutkowałoby to bowiem zwykle koniecznością wszczynania w tym celu kolejnych procesów sądowych (por. uzasadnienie do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22 sierpnia 2007r. w spr. III CZP 75/07, OSNC, z. 9 z 2008r., poz. 101).

W świetle reguły wynikającej z art. 376 § 1 zd. 2 kc w przypadku spłaty długu pozwany miałby prawo żądać od pozostałych dwóch współdłużników solidarnych, w tym powoda, zwrotu świadczenia w częściach równych, czyli po 1/3 od każdego z nich.

W takiej proporcji, czyli o kwotę 250.116,16zł (750.348,47zł x 1/3) ulega zatem pomniejszeniu dochodzone przez powoda roszczenie.

Ostatecznie zatem na rzecz powoda podlega zasądzeniu należność w wysokości 500.232,31 zł (750.348,47 zł – 250.116,16 zł).

Mimo tego rodzaju zmiany wyroku nie podlega korekcie zawarte tam rozstrzygnięcie o kosztach procesu.

Powód poniósł koszty procesu w łącznej wysokości 44.735 zł (opłata od pozwu w kwocie 37.518 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 7.217 zł).

Po korekcie wyroku podlegałyby one zmniejszeniu o 1/3, czyli do kwoty 29.823,33 zł.

Tymczasem sąd I instancji z niezrozumiałych względów, mimo uwzględnienia w całości powództwa, zasądził z tego tytułu na rzecz powoda jedynie kwotę 16.597 zł, a orzeczenie to uprawomocniło się w tej części, wobec niezaskarżenia go przez powoda.

Z uwagi natomiast na treść art. 384 kpc orzeczenie to nie mogło być zmienione na niekorzyść strony skarżącej.

Na podstawie art. 378 § 2 kpc sąd z urzędu zmienił zaskarżone orzeczenie także na korzyść drugiego pozwanego, który wyroku skutecznie nie zaskarżył.

Przyjmuje się, że między dłużnikiem osobistym (tu – apelującym) a dłużnikiem hipotecznym (rzecзовym), nie będącym dłużnikiem osobistym (tu – (...) sp. z o.o.) nawiązuje się stosunek solidarności nieprawidłowej (in solidum) ze skutkami przewidzianymi w art. 366 § 1 kc (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 marca 1997r. w spr. I CKU 78/96, Pr.Gosp., nr 6 z 1997r., str. 12, oraz z dnia 7 lipca 2005r. w spr. V CK 8/05, Pr.Bankowe, nr. 3 z 2007r., str. 9).

Między pozwanymi zachodziło zatem współuczestnictwo materialne w rozumieniu art. 72 § 1 pkt. 1) kpc, a będące przedmiotem zaskarżenia prawa i obowiązki były dla nich wspólne.

Z tych przyczyn na podstawie art. 386 § 1 kpc oraz powołanych wyżej przepisów prawa materialnego i procesowego Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie I sentencji wyroku.

Dalej idące zarzuty i wnioski apelacji okazały się bezzasadne.

Nie ma jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, aby czynności podjęte między powodem a wierzycielem w dniu 22 lutego 2013r., tzn. zwolnienie powoda z długu, a następnie poręczenie przez niego tego długu, miałyby być dotknięte wadą oświadczenia woli w postaci pozorności (art. 83 kc).

Skarżący nie wskazuje, jaka rzeczywista czynność prawna miałyby być ukrywana (dysymulowana) przez umowę o zwolnienie z długu.

Strony tej umowy wyraźnie wskazały cel do jakiego dążą, przy czym był on ekonomicznie uzasadniony dla każdej z nich.

Bank, przez zobowiązanie się powoda do poręczenia długu, uzyskiwał nowe, skuteczne zabezpieczenie swoich wierzytelności, a powód poprawiał swoją sytuację prawną, jako zobowiązany do spłaty zadłużenia, w porównaniu z pozycją współdłużnika.

Nie ma też przesłanek do przyjęcia, aby czynności między powodem a wierzycielem były sprzeczne z przepisami ustawy, z zasadami współżycia społecznego, bądź zmierzały do obejścia prawa.

Mimo bowiem, że stawały one powoda w nowej, korzystniejszej dla niego sytuacji prawnej, to jednocześnie nie pogarszały sytuacji pozostałych dłużników kredytowych, ani w stosunku do wierzyciela (art. 371 kc) ani we wzajemnych relacjach między współdłużnikami solidarnymi (art. 373 kc).

Podzielić należy także stanowisko sądu I instancji, zgodnie z którym zwolnienie powoda z długu na podstawie umowy z dnia 22 lutego 2013r. nie stanowiło niedopuszczalnej zmiany umowy kredytowej, do której powód przystąpił aneksem z dnia 10 stycznia 2013r.

Żadne istotne postanowienia tej umowy nie ulegały w ten sposób zmianie, a jedynie wierzyciel zwalniał z obowiązku ich wykonania jednego z dłużników.

W konsekwencji nie mogło ulegać wątpliwości, że powód, na skutek subrogacji z art. 518 § 1 pkt. 1) kc, wstąpił w prawa wierzyciela – banku kredytującego, na skutek spłaty obciążającego pozwanego długu kredytowego.

Nie było także podstaw do przyjęcia, że, na skutek regresu, pozwany mógłby domagać się spłaty przez powoda jako współdłużnika solidarnego, należności w innej proporcji, niż wynikająca z art. 376 § 1 zd. 2 kc.

W sprawie w ogóle nie znajdowały w szczególności postanowienia porozumienia, zawartego w dniu 13 października 2009r., m.in. z udziałem współników pozwanej spółki, w tym zmarłego następnie Z. P., i to z kilku przyczyn.

Przede wszystkim rację ma strona powodowa podnosząc, że nie jest sukcesorem Z. P. w zakresie zobowiązań podjętych przez niego na podstawie w/w porozumienia.

Obejmowało ono zaciągnięcie przez współników pozwanej spółki zobowiązań wykraczających niewątpliwie poza obowiązki współników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, wynikające z przepisów kodeksu spółek handlowych, co dotyczyło w szczególności Z. P..

Co do zasady bowiem wspólnicy nie odpowiadają za zobowiązania spółki (art. 151 § 4 ksh), a ich prawa i obowiązki wobec spółki są równe (art. 174 § 1 ksh).

Jeżeli zatem Z. P., jako wspólnik, miałby być skutecznie obciążony wobec spółki zobowiązaniami przekraczającymi ustawowe obowiązki współników, to musiałyby to wynikać z umowy spółki (art. 151 § 3 ksh, art. 159 ksh, art. 176 § 1 ksh).

Oczywiście, nie ma przeszkód, aby wspólnicy na podstawie odrębnych czynności prawnych podejmowali dodatkowe zobowiązania wobec spółki, nie wynikające z umowy spółki.

Nie będą to jednak zobowiązania związane z udziałami w spółce i nie będą automatycznie przechodzić na nabywców tych udziałów.

Co do zasady bowiem zbycie udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością skutkuje przeniesieniem na nabywcę tylko tych obowiązków współnika wobec spółki, które wynikają z przepisów ustawy oraz z postanowień umowy spółki.

Odnosząc to do stanu faktycznego sprawy, bezsporne było, że treść omawianego porozumienia nie została inkorporowana do umowy spółki.

Zobowiązanie podjęte na jego podstawie przez każdego wspólników pozostało w tej sytuacji jego zobowiązaniem osobistym, odrębnym od zobowiązań z umowy spółki.

Oznacza to, że mogło ono wejść jedynie do spadku po Z. P. jako ewentualne zobowiązanie spadkowe (art. 922 § 1 kc).

Natomiast zbycie przez spadkobierców należących do zmarłego udziałów w pozwanej spółce, poprzez wniesienie ich w drodze aportu do powodowej spółki (por. k. 264 – 288), nie mogło skutkować, per se, przejęciem przez powoda zobowiązań wynikających z porozumienia z dnia 13 października 2009r.

Nie ma w każdym razie jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, aby zamiarem stron tej czynności było zbycie spadku, w rozumieniu przepisów art. 1051 kc i art. 1053 kc.

Niezależnie od tego, wspomniane porozumienie, w części dotyczącej rozłożenia proporcjonalnej odpowiedzialności za zobowiązania pozwanej spółki, dotyczyło tylko jej **wspólników**, co oznacza, że nie mogło mieć zastosowania w ewentualnych rozliczeniach między wspólnikami a spółką.

Wreszcie, podzielić należy pogląd sądu I instancji, zgodnie z którym nie ma podstaw do przyjęcia, aby omawiane porozumienie miało obejmować zobowiązania spółki, zaciągnięte po dacie jego zawarcia. Prawdliwość takiej interpretacji potwierdza w szczególności werbalna treść postanowień tego dokumentu (por. § 1 porozumienia).

Z tych przyczyn na podstawie art. 385 kpc Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie II wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego powoda w postępowaniu apelacyjnym orzeczono (punkt III wyroku) na podstawie art. 391 § 1 kpc w zw. z art. 100 kpc, rozdzielając je stosunkowo do wyniku tego postępowania.

Powód ostatecznie wygrywa postępowanie odwoławcze w 2/3 części, co oznacza obowiązek zwrotu mu przez pozwanego w tej proporcji kosztów wynagrodzenia radcy prawnego, które wyniosły 5.400 zł.

O obowiązku ponoszenia przez powoda kosztów sądowych, powstałych w postępowaniu apelacyjnym, od których skarżący został zwolniony, a obejmujących część opłaty sądowej od uwzględnionej apelacji, orzeczono (punkt IV wyroku) na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 100 zd. 1 kpc.

Bogdan Wysocki Mikołaj Tomaszewski Mariola Głowacka